

Marian ENE

Cristina PETRE-GHIȚĂ

Mari-Elena BELCIU

Radu BERETEU

Daniel ANGHEL

Földrajz

Tankönyv a **VI.** osztály számára

Fordítás:

KARDA Ádám, BECSEK Éva, MAKFALVI M. Zsuzsa

A nyomtatott tankönyv bemutatása	3
A digitális tankönyv bemutatása	6
Kiegészítő felmérési módszerek	8
Már tudom az 5. osztályból	9
	10

> 1. fejezet

Világunk megismerése	11
----------------------	----

1. A Föld megismerésének lépései. A Nagy Földrajzi Felfedezésektől a modern kutatásig	12
2. Kontinensek és országok. Térképészeti ábrázolások. A világ politikai térképe	14
3. Gyakorlati alkalmazás. Távolságok és területek becslése hagyományos és/vagy digitális térképi adathordozókon	18
Ismétlés	20
Felmérés	21
Tanulok tanulni	22

> 2. fejezet

Az antroposzféra. Az ember és tevékenységei	23
---	----

1. A Föld népessége, számának alakulása, földrajzi elterjedése, változatossága, a népességmozgások	24
2. Az emberi települések – lakóhelytípusok és területi különbségek	26
3. A természeti erőforrások. Hasznosításuk	28
4. A világ gazdasági tevékenységeinek területei. Mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások (általános jellemzők)	30
5. Az emberi tevékenységek hatása a környezetre és az életminőség	34
6. Gyakorlati alkalmazás. A közvetlen és közeli környezet demográfiai és települési jellemzői- nek elemzése és értelmezése	36
Ismétlés	38
Felmérés	39
Tanulok tanulni	40

> 3. fejezet

Európa – földrajzi jellemzők	41
------------------------------	----

1. Földrajzi helyzet Partvonal: öblök, szigetek, félszigetek és szorosok	42
2. A domborzat általános jellemzői Nagytájak	46
3. Európa vízhálózata	48
4. Éghajlati és biogeográfiai különbségek	52
5. Európa politikai térképe – Országok és régiók	54
6. A népesség földrajzi eloszlása Az emberi sokféleség elemei: etnikai, nyelvi, vallási és kulturális	56
7. Európai nagyvárosok	58
8. Természeti erőforrások és ezek hasznosítása	60
9. Gazdasági tevékenységek Mezőgazdaság, ipar, szolgáltatások	62
Európa országai • Névjegykártyák	64
Ismétlés	66
Felmérés	67
10. Az Európai Unió	68
Egyes európai államok jellemzése	
11. Spanyol Királyság	72
12. Nagy Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága	74
13. Németország	76
14. Az Orosz Föderáció	78
15. Svédország. Norvégia. Finnország	80
Ismétlés	82
Felmérés	83
Tanulok tanulni	84

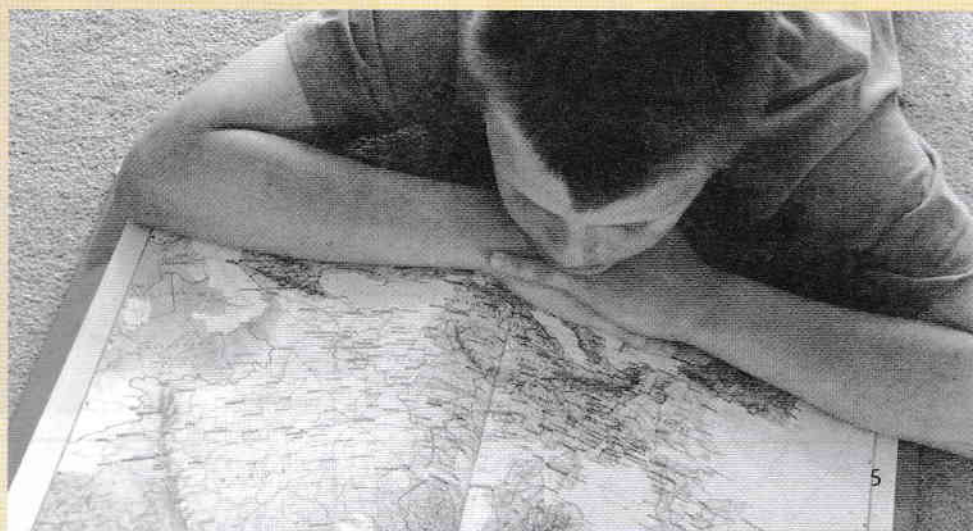
› 4. fejezet

Európa napjainkban	85
1. Az európai kulturális és társadalmi örökség	86
2. Az európai életminőség	88
Ismétlés	90
Felmérés	91

Tanulás csoportmunkában	92
Tanév végén	93
Tanév végi ismétlés	94
Tanév végi felmérés	95
Felmérés: Javítókulcsok	96

Fejlesztendő képességek

1. Sajátos szaknyelv és eszköztár használata a földrajzi valóság bemutatására.
  - 1.1. A földrajzi fogalmak önálló meghatározása.
  - 1.2. Szakkifejezések alkalmazása földrajzi elemek, jelenségek, folyamatok leírására.
2. A földrajzi valóság térbeli és időbeli vonatkozásainak leképezése térképészeti ábrázolásokra.
  - 2.1. Tájékozódás az ábrázolt térben a földrajzi elemek helyzetének meghatározásával.
  - 2.2. Földrajzi elemek, jelenségek, folyamatok térbeli és időbeli elhelyezése megadott szempontok szerint.
  - 2.3. A térképészeti, grafikus és más vizuális eszközök ismeretanyagának alkalmazása különböző összefüggésekben/helyzetekben.
3. Különböző tantárgyak ismeretanyagának felhasználása a földrajzi tér megismerése során.
  - 3.1. Az IKT és a GIS eszközökkel, valamint a matematikai és természettudományos ismeretek segítségével szerzett földrajzi információk használata.
  - 3.2. Földrajzi elemek, jelenségek, folyamatok bemutatása IKT/GIS eszközök felhasználásával.
  - 3.3. A természeti, társadalmi és kulturális sokszínűség bemutatása interdiszciplináris összefüggések magvalósításával.
  - 3.4. A helyi, nemzeti, európai és világörökség ismertetése különböző források felhasználásával.
4. A mindennapi életben alkalmazható munkafolyamatok kidolgozása az egész életen át tartó tanulás szellemében.
  - 4.1. Önálló munkafolyamat megszervezése irányítással.
  - 4.2. Földrajzi elemek, jelenségek, folyamatok jellemzése megadott algoritmus szerint.
  - 4.3. Környezeti elemek, jelenségek, folyamatok összehasonlítása földrajzi sajátosságok alapján.

A nyomtatott tankönyv bemutatása

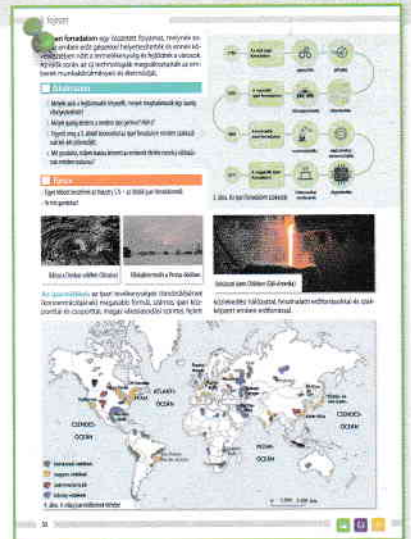
▼ A tankönyv **négy fejezetet** tartalmaz, az iskolai program négy tartalmi részének megfelelően. Minden fejezet egy **bemutató oldallal** kezdődik. Itt olyan személyiségek gondolatait találjuk, akik mértékadóak az adott témában.

▼ A tartalmak és a tanulási tevékenységek **részekre tagolódnak** úgy, hogy kövessék a tantárgy és a tanítás-tanulás folyamatának logikáját.

▼ A leckék céljának legjobb elérése céljából a tankönyv **gazdag térkép-anyaggal** rendelkezik: térképek, diagrammok és számos, tartalomnak megfelelő fénykép.

▼ A tankönyv leckéiben található **részek** a következők:

- Tudom
- GEOfókus
- Többet szeretnék tudni
- GEO Fórum
- Alkalmazom
- GEOplusz
- Szótár

Tudom

A lecke ezen része a földrajz keretén belül már előző években megszerzett ismeretekre utal, valamint olyanokra, melyeket az előző leckékben sajátítottak el. Ennek a résznek a célja a bevezetés, az érdeklődés és az új ismeretek megszerzése iránti vágy felkeltése. Ugyanakkor a már birtokolt tudás felrészítésére és új környezetben való használatára is szolgál.

Többet szeretnék tudni

Ebben a részben új ismeretek találhatóak, amelyek az egyetem-előtti oktatásra vonatkozó tantervben előírt tartalmak koncentrikus tananyagelrendezés elvét követik.

Alkalmazom

Ahogy a neve is mutatja, ez a rész alapvetően gyakorlati jellegű. Az új ismereteket változatos helyzetekben kell használni: szóbeli vagy írásbeli feladatok, megfigyelések, adatelemzés (diagrammokról, vázlatokról, táblázatokból és nem utolsósorban a tankönyv térképeiről).

Ennek a résznek a helyzete a leckén belül nem állandó. Az új tananyagot követi, hogy a tanítási-tanulási folyamat kapcsolatai könnyen kialakulhassanak.

GEOforum

Természeténél fogva ez a rész a tanulók kritikai-reflexiós képességének megnyilvánulását támogatja.

Arra ösztönzi őket, hogy kérdezzenek, válaszokat értékeljenek, kötetlen beszélgetéseket kezdeményezzenek adott témáról.

Ezek a leckék (és nem csak) *brainstorming*ra serkentő részei.

GEOfókusz

Anélkül, hogy egybeesne az *Alkalmazom* szekcióval, a *GEOfókusz* a kutatás és a felfedezés általi tanulást segíti. Ezen a részen keresztül sikeresen kapcsolódik a földrajz tantárgy elsajátításának elméleti és gyakorlati oldala.

GEOplusz

A leckék témájához kapcsolódó új és releváns információk felfedezésének igényét a *GEOplusz* részben található kihívások biztosítják. Az érdekességek és a Tudat, hogy...? kérdések serkentik a gyermekek természetes kíváncsiságát.

Szótár

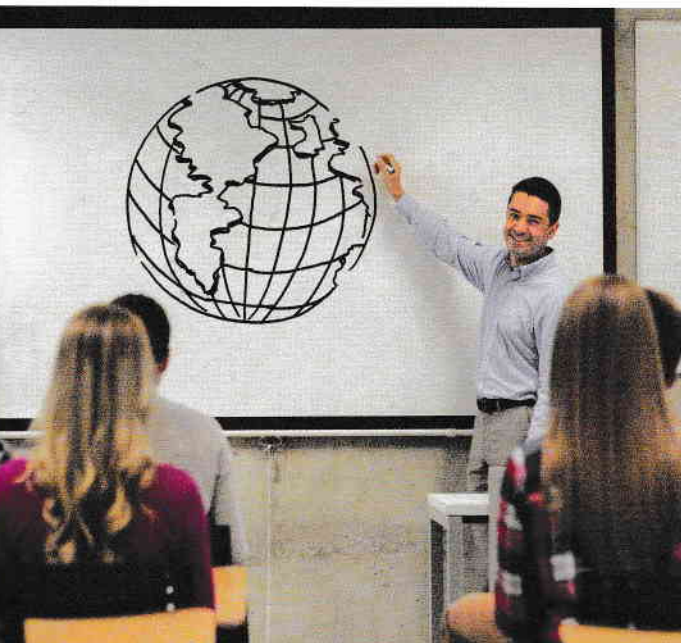
A Program egyik célja az, hogy a gyerekek úgy sajátítsanak el fogalmakat, hogy jelentésüket teljesen megértsék, a szóbeli és írásbeli földrajzi kommunikációs környezetben jelentésüknek megfelelően legyenek képesek használni. Ezért vezettük be ott, ahol feltétlenül szükséges volt a Szótár részt, ahol megmagyarázunk olyan fogalmakat, melyeknek megértése és használata esetleg gondot jelenthet.

♥ A tankönyv külön oldalakat szentel az **Ismétlési és Felmérési** tevékenységeknek (tanév elején, minden fejezet végén, tanév végén).

A felmérést szolgáló tesztek úgy vannak összeállítva, hogy az objektív, szemiojektív és a szubjektív feladat típusok teljes skáláját magukba foglalják.

Az aktív és tudatos tanulás elősegítése céljából a fejezetek végén találhatóak a *Tanulok tanulni* és a *Csoportban tanulok* részek.

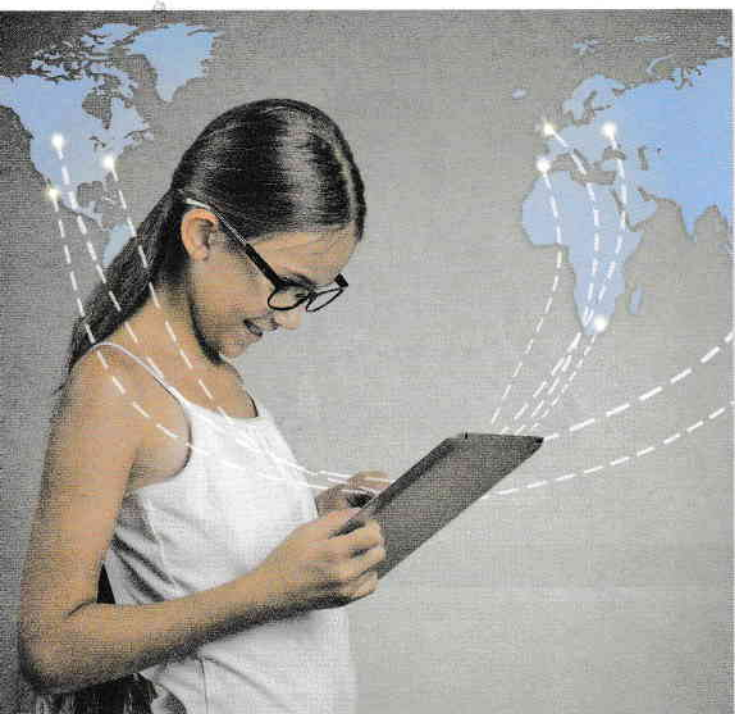

A digitális tankönyv bemutatása

A digitális tankönyv a következő böngészők bármelyikének standard változatával használható: Google Chrome 31+ (Windows Vista, Android 4.03+, Linux, OS X 10.9+, iOS 7.1.X+), Mozilla Firefox 25+ (Windows Vista, Android 4.03+, Linux, OS X 10.9+, iOS 7.1.X+), Internet Explorer 10+ (Windows 7+), Safari 7+ (OS X 10.9+, iOS 7.1.X+) vagy ezek megfelelőivel.

A tankönyv digitális változata általános vagy az adott helyzetnek megfelelő segítséget (help) biztosító navigációs segédlettel van ellátva. Ez biztosítja a tankönyvön belüli tájékozódást (a navigációs gombokkal) valamint a tankönyv leckéibe beillesztett Multimédiás Tanulási Tevékenységek (MTT) hatékony elérését és használatát.

A tankönyv mindkét, nyomtatott és digitális változatában a MTT-et külön jelöltük.

STATIKUS MTT

Statikus MTT a digitális tankönyvben:

- a tankönyv térképészeti anyaga
- ábrák és diagrammok
- fényképek, rajzok
- táblázatok és munkalapok (munkáltató és rendszeres megfigyelésre szolgáló).

INTERAKTÍV MTT

Interaktív MTT között találunk:

- egyszerű és összetett kiegészítendő feladatokat
- csoportosítási, sorrendbe rendezési, egyszerű vagy többszörös vagy összetett választásos feladatokat, térképeket, munkalapokat
- Puzzle-t, Quiz-t, 3D földgömböt.

ANIMÁLT MTT

Az animált MTT között találunk:

- videós animációkat,
- slideshare típusú animációkat.

Az animációkat hang és megfelelő zenei aláfestés kíséri.

Kutatás

- ✓ A kutatás egy figyelmes vizsgálat, melynek célja, hogy fontos kérdésekre választ keressen.
- ✓ A kutatás három szakasza a következő:
  1. a vizsgálandó probléma megfogalmazása;
  2. az adatgyűjtés módszerének kiválasztása (például egy kérdőív);
  3. a vizsgálat eredményének (következtetéseinek) bemutatása.
- ✓ Önértékelést is végezhet: ellenőrizheted, hogy eredményesen együttműködtetek-e osztálytársaiddal (csoportos feladat esetén), hogy betartottad-e a kutatás lépéseit és szervesen/rendezetten dolgoztál, kreatív voltál-e a megoldások keresésében.

Bemutató

- ✓ Egy bemutató készítése lehetővé teszi, hogy többet tudj meg egy adott témáról és gyakorolhatod az írott/szóbeli fogalmazást/kifejezést.
- ✓ A bemutató lehet nyomtatott vagy digitális.
- ✓ Egy adott témáról szóló bemutató készítésének a lépései:
  1. **Adatgyűjtés/dokumentálódás**
  - ✓ Tudj meg minél többet a bemutató témájáról. Használj minél több forrást (nyomtatott vagy digitális enciklopédiák, folyóiratok és mások)
  2. **Szerkesztés**
    - a. készítsd el a bemutató vázlatát (legalább három gondolat az adott témáról);
    - b. írd meg a szöveget és mellékelj a témát jól szemléltető fényképeket.

A bemutató szabályai:

- Fontos, hogy betartsd a bemutató elkészítésének határidejét.
- Jó, ha a bemutatódban megmagyarázod a képeket és a talált információkat.
- Használj világos, tömör, konkrét és helyes kijelentéseket. A bemutató stílusa ne legyen se túl bonyolult se túl hétköznapi.
- Amikor a bemutatót tartod bele kell illeszkedned a megadott időkeretbe.
- Készül fel, hogy tudj válaszolni az osztálytársaid kérdéseire, és tudj kiegészítő információkkal szolgálni, ha ezt kéri tőled.

(Ön)értékelés

- ✓ Hogyan értékeled a bemutatódat? Hogy értékelték a társaid a bemutatódat?

A portfólió

- ✓ Tartsd rendben, egy helyen (mappában, dobozban, a számítógépen stb.) a földrajzórákon egy tanév alatt elkészített bemutatóidat, tesztjeidet, munkalapjaidat, projektjeidet, kutatásaidat, megfigyelőlapjaidat.

A projekt

- ✓ A projekt egy kutatás vagy egy végtermék/esemény megvalósítását jelenti egy adott témáról (például egy magyarázatokkal kísért képkiállítás).
- ✓ A projekt lehet egyéni vagy csoportos munka eredménye és hosszabb ideig tart (egy pár hét, egy félév vagy akár egy teljes év), ezért kitartást és szervezett munkát igényel.

A projekt lépései:

1. a téma kiválasztása;
2. adatgyűjtés (vagy képeké, szemléltető tárgyaké);
3. a tárgyak vagy az adatok rendszerezése;
4. a termék (eredmény) véglegesítése.

Egy projekt összetevői:

- cím/téma;
- tartalom (részekre osztva);
- bevezetés (az írott projektek esetében);
- tartalom (gondolatok vagy tárgyak, típusonként csoportosítva);
- a következtetések/a felfedezett alapgondolat;
- a felhasznált források listája;
- mellékletek (ezek esetenként lehetnek grafikonok, táblázatok, kérdőívek, megfigyelőlapok).
- ✓ A projekt készülhet digitális formában vagy papíron vagy lehet egy végtermék (egy vagy több tárgy).
- ✓ A tanár időben fogja közölni a projekt bemutatásának időpontját.

Megfigyelőlap

- ▼ Töltsd le a digitális tankönyvből és egészítsd ki minden fejezet végén a megfigyelőlapot, így értékelheted saját munkádat.

